

FEBRUARIE 2023

ABILITAREA ECONOMICĂ A FEMEILOR

INFOBULETIN

Acest buletin informativ vine în întâmpinarea nevoii de informare a publicului larg despre temele dezbătute în cadrul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministrul RM, despre ultimele noutăți, anunțuri, opinii cu privire la abilitarea economică a femeilor și egalitatea de gen.

Foaia de Parcurs pentru Abilitarea Economică a Femeilor actualizată

În versiunea sa actualizată, Foaia de Parcurs urmărește în mod prioritar adoptarea și aplicarea legilor și reglementărilor care susțin principiul remunerării egale pentru muncă egală sau muncă de valoare egală în sectorul public și privat. Totodată se urmărește încurajarea și facilitarea antreprenoriatului feminin, inclusiv prin îmbunătățirea accesului femeilor la finanțare și oportunități de investiții, dezvoltare de afaceri și formare profesională. Foaia conține acțiuni de consolidare și aplicare a legilor și cadrelor de reglementare care asigură activitatea antreprenoriatului social. Se conțin

și acțiuni de cooperare cu sectorul privat pentru informarea și implementarea principiilor de abilitare a femeilor. Un subiect aparte ține de consolidarea și sprijinirea contribuțiilor economice a femeilor din mediul rural și altele.

În perioada august – noiembrie 2022, Secretariatul Consiliului Economic a dezbătut Foaia de Parcurs pentru Abilitarea Economică a Femeilor în cadrul consultărilor cu partenerii de implementare pentru o eventuală actualizare a acțiunilor trasate.

De la lansarea oficială a acesteia în luna mai 2022, mai mulți parteneri de

dezvoltare precum BERD, UNICEF, UNFPA, GIZ, Rețeaua Națională LEADER, Platforma pentru dezvoltarea antreprenoriatului social și alții s-au alăturat Foii de Parcurs. Drept urmare, a fost extins numărul grupurilor de acțiuni de la 12 la 18, respectiv a crescut numărul de acțiuni de la 47 la 69. Din totalul acțiunilor curente planificate, 32% sunt în proces de implementare, dintre care 9% sunt finalizate.

Din august 2022, Secretariatul Consiliului Economic prezintă un Buletin Informativ, care răspunde nevoii de informare a publicului cu privire la abilitarea economică a femeilor și egalitatea de gen și despre cele mai relevante epizoade de implementare a Foii de Parcurs. Buletinul informativ apare trimestrial în română și în engleză pe site-ul Consiliului Economic consecn.gov.md și este distribuit pe rețelele de socializare.

Companiile rezidente ale Parcului Industrial „Tracom” s-au întrunit pentru a discuta Principiile de Abilitare a Femeilor, a egalității de remunerare pentru muncă egală de valoare egală și a soluțiilor alternative de îngrijire a copiilor

La 8 Decembrie 2022, Secretariatul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru împreună cu UN Women au organizat o sesiune de informare pentru companiile rezidente ale Parcului Industrial „Tracom” privind beneficiile semnării și implementării principiilor de abilitare a femeilor și impactul acestora asupra asigurării egalității de gen, despre egalitatea de remunerare pentru muncă egală de valoare egală fără discriminare pe motiv de gen, și sinteza celor mai importante inițiative de politici de abilitare economică a femeilor, cum ar fi amenajarea creșelor pentru copiii propriilor salariați chiar la locul de muncă.

Aurelia Salicov, directoarea Parcului Industrial, a subliniat că unul dintre obiectivele principale ale parcului este de a stimula contribuția atât a femeilor, cât și a bărbaților, în cadrul companiilor și societății per ansamblu, eliminând barierele de gen. „În Moldova avem companii care au aderat deja la Principiile de Abilitare a Femeilor și prin urmare facem progrese.

La rândul nostru, încurajăm cât mai multe companii să se alăture acestei inițiative”, a mai adăugat Aurelia Salicov.

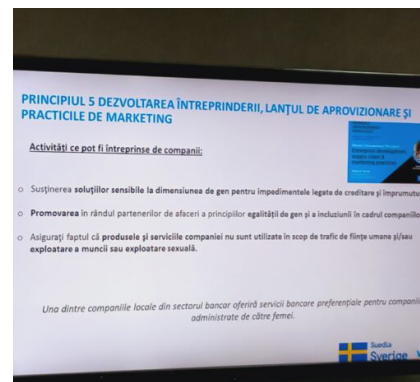
Totodată, Lucia Ușurelu, consultantă UN Women pe Principiile de Abilitare a Femeilor, a menționat că prin implementarea celor șapte principii, companiile semnatare se angajează să promoveze egalitatea de gen de la conducerea corporativă la nivel înalt, să trateze angajații în mod egal, indiferent de sexul lor, să încurajeze formarea și avansarea în carieră a femeilor, dar și promovarea egalității de gen prin inițiative comunitare.

Viorica Antonov, experta de gen din cadrul Secretariatului Consiliului Economic, a subliniat că aplicarea principiului egalității de remunerare pentru muncă egală sau muncă de valoare egală între bărbați și femei ține de transparența salariilor și de responsabilitatea colectivă pe care o poartă angajatorii și angajații. „Egalitatea salarială pentru o muncă egală între bărbați și femei reprezintă un principiu fundamental al drepturilor omului, care se aplică tuturor angajaților și condițiilor contractuale.” „Pentru a le ușura viața femeilor cu copii mici, fie deja angajate în câmpul muncii

sau care își doresc să revină la locul de muncă până la expirarea perioadei concediului de maternitate, crearea unor mini-creșe la locul de muncă nu mai este un vis, ci o realitate grație modificărilor legislative introduse anul acesta în Codul Muncii și Codul Educației”, a adăugat Tatiana Udrea, Coordonatoare de Program Abilitarea Economică a Femeilor, din cadrul UN Women Moldova. „Totodată, există mai multe proiecte de lege în sprijinul dezvoltării serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, care includ soluții pe plan fiscal, legal, educațional și de transformare a locurilor de muncă, conform

principiilor de abilitare a femeilor, care sunt în proces de elaborare și adoptare de către Parlamentul Republicii Moldova”, a mai adăugat Tatiana Udrea.

Întrucât sectorul privat este motorul care conduce peste 70% din locurile de muncă actuale, abordarea egalității de gen trebuie să fie o prioritate pentru comunitatea de afaceri, iar soluțiile alternative de îngrijire a copiilor sunt un element foarte important care doar stimulează rolul activ al femeilor în activități economice, la astfel de concluzii au ajuns participanții sesiunii de informare, companiile rezidente ale parcului industrial.

Antreprenoriatul social prea puțin dezvoltat în Moldova. De ce trebuie promovat?

În Moldova activează 11 întreprinderi sociale și de inserție cu statut oficial. Acest tip de întreprinderi reinvestesc 90% din profit, au un nivel de salarizare echitabil și în caz de lichidare, transmit activele rămase către alte întreprinderi sociale sau organizații necomerciale și nu distribuie proprietatea. În Republica Moldova întreprinderile sociale sunt mai mult percepute ca niște organizații de caritate, deoarece angajează mai mult personal din categoria celor vulnerabili și prestează servicii, inclusiv, categoriilor social vulnerabile.

Însă în alte state, inclusiv din regiune, întreprinderile sociale au o pondere destul de serioasă în economie. În statele UE, de exemplu, există 2,8 milioane de entități și întreprinderi sociale care angajează împreună aproximativ 13,6 milioane de oameni.

Subiectul antreprenoriatului social a fost discutat la Consiliul Economic în cadrul GL "Abilitarea economică a femeilor și egalitatea de gen". Participanții la dezbatere au menționat că pentru a impulsiona dezvoltarea antreprenoriatului social e nevoie de parcurs mai mulți pași.

Printre aceștia dezvoltarea unui program de finanțare pentru afaceri în domeniul antreprenoriatului social, inclusiv crearea unui fond rotativ de investiții pentru antreprenoriatul social, care ar susține dezvoltarea întreprinderilor sociale și de inserție, inclusiv conduse de femei; simplificarea procedurii de înregistrare și

aplicarea înlesnirilor la înregistrare pentru întreprinderile sociale sau de inserție; actualizarea și aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social pentru 5 ani; lansarea campaniilor de sensibilizare a sectorului privat și a publicului larg cu privire la rolul antreprenoriatului social în dezvoltarea economiei, în special rurale. Întreprinderile sociale pot crea locuri de muncă, pot oferi servicii și produse inovatoare, care generează un impact social-economic, inclusiv pentru femeile și fetele din mediul rural. În acest sens, pot fi preluate bunele practici europene în domeniul antreprenoriatului social.

Totodată au fost vociferate provocările cu care se confruntă azi antreprenoriatul social. Printre acestea lipsa unei legi speciale și a unei strategii naționale pentru dezvoltarea antreprenoriatului social care face dificilă abordarea unor soluții pe termen scurt și mediu dar și mecanismul nefuncțional de participare în cadrul achizițiilor publice rezervate pentru întreprinderile sociale și de inserție și accesul limitat la surse de finanțare private.

Secretariatul Consiliului Economic urmează să examineze propunerile înaintate de membrii grupului de lucru în termen de o lună de la această ședință și să le transpună într-o agendă de inițiative și măsuri pentru susținerea antreprenoriatului social sensibil la gen.

AINA IDRISOVA, PREȘEDINTA PLATFORMEI PENTRU DEZVOLTAREA ANTREPRENORATULUI SOCIAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Consolidarea antreprenoriatului social între provocări și soluții

Cunoaștem că Platforma a început activitatea sa în iulie 2021 și urmărește implementarea activităților de advocacy pentru politici în domeniul dezvoltării antreprenoriatului social și recunoașterea sectorului economiei sociale, prin implicarea diversilor actori.

Ne puteți spune ce este antreprenoriatul social și care este rolul său în economia noastră?

Antreprenoriatul social face parte dintr-un mare domeniu, răspândit în Europa și România prin termenul Economia Socială - și reprezintă activitatea economică (un model de business sustenabil economic), care servește drept scop soluționarea problemelor sociale din comunitatea și de mediu înconjurător. Fiecare antreprenor și antreprenoare tinde să creeze schimbări pozitive - impact asupra comunității, oamenilor angajați sau ecologiei.

Câteva din principiile Antreprenoriatului Social:

- Tinde să soluționeze o problemă relevantă din comunitatea.
- Reinvestește profitul final obținut în activitatea organizației fondatoare, întreprinderii sociale sau investește în activități și proiecte comunitare (în Republica Moldova este un minim de 90% din profit, în practica internațională unde nu este cadrul normativ - minim circa 50-70%).
- Nu dăunează mediului și ecologiei.
- Creează locuri de muncă / produse potrivite pentru oamenii din grupurile vulnerabile.
- Include și pune accent pe Inovație în activitatea sa.
- Susține producătorii locali și utilizează unde și maxim posibil produse locale (ca materie primă etc.) - în special antreprenoriatul social reprezintă un potențial pentru includerea femeilor și fetelor din zonele rurale.
- Integrează aspecte etice și drepturile omului în activitățile sale, în dezvoltarea echipei și consumatorilor.
- Are profit de minim 60% din activitățile antreprenoriale - vânzări sau prestări de servicii, și nu mai mult de 40% - din surse de finanțare nerambursabilă, granturi etc.
- Conectează activitatea sa cu Autoritățile publice locale și îi atrage în procese de promovare și recunoaștere.
- Promovează parteneriate și cooperare, nu concurență.
- Reprezintă o afacere cu atitudine.
- Propune o rezolvare și/sau abordare sustenabilă a problemei.
- Este focusat pe unul sau mai multe Obiective de Dezvoltare Durabilă.

Putem afirma că antreprenoriatul social este un model de economie socială în Moldova?

Da, bineînțeles. Economia socială include mai multe genuri de activități - antreprenoriatul social este o formă din ele. În Republica Moldova se utilizează des antreprenoriatul social, pentru că există un cadrul legal, care definește acest termen. Întreprindere socială. Actorul prin-

cipal al antreprenoriatului social în Moldova este Întreprindere socială (clasică sau de inserție).

Antreprenoriat social ca activitate. La fel sunt organizații obștești, fundații, grupuri de inițiativă, care au activitate de antreprenoriat social, fiind neeligibile la momentul actual să obțină statutul de Întreprindere socială (statutul se acordă companiilor cu forma juridică de SRL și cooperative). De aceea, este important de perceput acesta ca un domeniu mai larg, care include de fapt mai multe forme de activitate.

Antreprenoriat cu Impact. În afară de acele afaceri, care au fost pornite de la bun început să aducă impact și valoare comunității, există și afaceri, care au ca unul din principii secundare importante - crearea acestui impact. Aceste afaceri poate nu vor reinvesti 90% din profit, însă vor aduce un beneficiu comunității. Există de asemenea un alt domeniu - cel de economie verde și antreprenoriat verde - care tot aduce un impact consistent, însă care nu se include în cadrul legislativ al antreprenoriatului social.

Care sunt unele dintre provocările cu care se confruntă azi antreprenoriatul social și cum răspundeți la ele prin platforma pe care o conduceți?

În primul rând, în 2021, când am devenit președinta platformei, am observat că comunitatea de suporteri al domeniului nu este destul de implicată și unită. Sunt persoane, care au creat multe schimbări și au avut progres în acest domeniu - însă nu este suficient. E nevoie de multă implicare. Și am decis, că unul din scopurile principale va fi consolidarea comunității și promovarea activiștilor, ca să fie clar, că oamenii aceștia au sprijin și sunt valoroși.

La fel, noi observăm, că domeniul nu este larg răspândit - de aceea, pe lângă toate activitățile noastre de advocacy, noi promovăm pe larg idei, concepte și exemple de afaceri sociale responsabile.

Ceea ce ține de recunoașterea și îmbunătățirea cadrului legal, noi avem câteva priorități la moment:

- Simplificarea procesului de obținere a statutului ÎS/ÎSI;
- Advocacy pentru lansarea programului de suport financiar al antreprenoriatului social la nivel de stat, mai ales acelor întreprinderi, care sunt conduse de femei;
- Îmbunătățirea situației cu achizițiile publice, care pot servi un avantaj pentru dezvoltarea afacerilor sociale;
- Crearea unui Fond de investiții în afaceri sociale;
- Elaborarea unei etichete pentru produse și servicii ale întreprinderilor sociale.

Cine sunt antreprenorii sociali și cum să îi diferențiem de ONG-uri și asistenți sociali?

Antreprenorii sociali și antreprenoarele sociale au altfel de stil de valorificare a resurselor. Pentru că nu fiecare persoană are abilități de activitate de antreprenoriat social, care nu este bazată pe obținerea profitului pentru îmbogățire proprie, dar anume pentru a aduce un impact pozitiv în comunitate.

Admir Antreprenoarele sociale! Femei și fete, care au decis că vor crea soluții pentru diverse probleme din comunitate. Noi susținem femeii și fete, care decid să meargă depășind stereotipurile și tradițiile învechite. Antreprenorii sociali și antreprenoarele sociale sunt persoane empatică și motivate, cu gândire critică și creativă, care găsesc oportunități acolo, unde alții văd doar provocări.

Care este impactul întreprinderilor sociale și de inserție asupra locurilor de muncă și creșterii economice?

În primul rând, ceea ce face antreprenoriatul social este să ajute statul acolo unde nu poate satisface toate nevoile societății. În al doilea rând, întreprinderile sociale de inserție au ca scop principal, angajarea și incluziunea în câmpul muncii a persoanelor vulnerabile. În astfel de afaceri, grupurile vulnerabile pot avea o experiență de siguranță, care la fel deschide mai multe opțiuni pentru integrarea ulterioară în câmpul muncii. Mai este un aspect - afacerile

sociale tind să achite toate salariile cu taxe către stat, adică astfel susținem și dezvoltarea economiei în țară, fiind un exemplu de cetățeni și consumatori mai responsabili.

Cum măsurați impactul lor social?

Cantitativ și calitativ. Cum s-a schimbat stilul de viață sau deprinderile persoanelor, care au beneficiat sau au lucrat la o afacere socială. Câte persoane au fost influențate pozitiv cu activitatea întreprinderii. Cine sunt partenerii de afaceri și în ce constă parteneriatul în sine. Aceasta este o etapă foarte importantă pentru orice afacere socială.

Care este cel mai bun model organizatoric pentru o întreprindere socială și

de inserție în Moldova?

Structura internă orizontală de echipă, colectiv incluziv, mediu incluziv, model participativ de activitate și de luare a deciziilor. Adică fiecare (din asociați, participanți, echipă) are un rol și are drept de vot, de luare a deciziei.

Dacă ne referim la entitatea juridică, atunci deschiderea unui SRL menține mai mult tonus în rândurile antreprenoarelor sociale. Dar cunosc și organizații nonguvernamentale, care au model de antreprenoriat social foarte sustenabil din punctul de vedere social, mediu și procedura de administrare.

Cum accelerați dezvoltarea antre-

prenoriatului social colaborând cu decidenți și alți factori interesați ai societății?

Cu cât mai multe persoane și mai mulți actori implicați, cu atât mai multe rezultate obținem. Vedem cum situația s-a schimbat în bine în 2022 datorită faptului că noi am devenit foarte deschiși și implicăm mai mulți actori în procese de advocacy, promovare, dar și ajutam alte HUB-uri și organizații, care lucrează în acest domeniu, să se promoveze. Astfel noi construim punți de sprijin și încredere între actorii comunității. Noi credem în puterea echipelor și a comunităților!

Pentru prima oară în țară vor fi create centre regionale de afaceri (Hub-uri) sociale

Patru hub-uri regionale de afaceri sociale, dintre care unul pe malul stâng al Nistrului, vor fi create în cadrul proiectului „Valorificăm potențialul societății civile pentru promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat de Suedia și implementat de către Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Keystone Moldova. Scopul proiectului este de a abilita ONG-urile să participe la crearea de întreprinderi sociale care să contribuie

la creșterea economică durabilă a comunităților. Proiectul urmărește să ofere oportunități economice și sociale persoanelor dezavantajate prin prisma antreprenoriatului social cu implicarea activă a societății civile.

Totodată, proiectul își propune crearea unui ecosistem care să promoveze dezvoltarea întreprinderilor sociale prin accesul la consiliere profesională la nivel regional și creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la economia

socială. Cele patru hub-uri regionale de afaceri sociale vor găzdui cel puțin 80 de întreprinderi sociale. În cadrul Hub-urilor, întreprinderile sociale vor beneficia de un program de capacitate pe subiecte ca analiza pieței, planul operațional, managementul unei afaceri sociale, generarea veniturilor și utilizarea acestora în crearea impactului social, managementul financiar, marketing digital, comerț electronic ș.a.

Profilul antreprenoriatului social în Uniunea Europeană

Există mai mult de 2,8 milioane de întreprinderi sociale în Europa, sau peste 10% din totalul întreprinderilor din UE.

Peste 13 milioane de oameni sunt angajați, sau mai mult de 6% din totalul populație active.

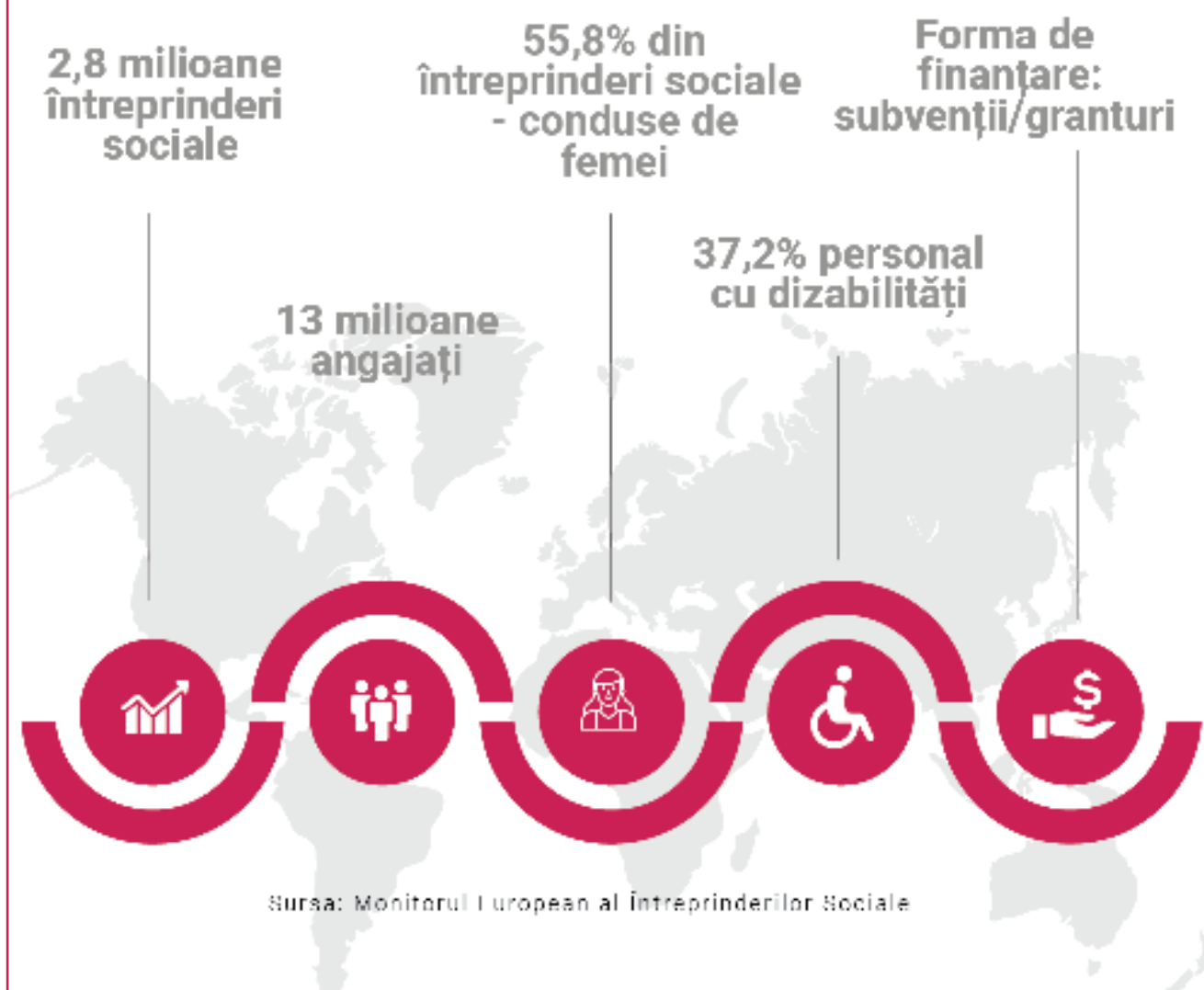
Potrivit Monitorului European al Întreprinderilor Sociale (European Social Enterprise Monitor), cel puțin 91,0% dintre întreprinderile sociale își propun să se extindă. Cele mai populare activități de scalare sunt dezvoltarea de noi produse/servicii (62,1%), urmată de creșterea marketingului/publicității (42,3%)

și diversificarea sau extinderea pe noi piețe de clienți/grupuri țintă (39,4%).

Întreprinderile sociale sunt incluzive și diverse. Echipele lor de conducere sunt în medie 55,8% femei. 37,2% din acestea angajează persoane cu dizabilități.

Întreprinderile sociale generează venituri atât din activități comerciale, cât și din activități non-comerciale. Cele mai comune surse sunt comerțul cu consumatorii individuali (42,6%), subvențiile/granturile guvernamentale/autorităților locale/sectorul public (38,0%) și comerțul cu companii comerciale (35,4%).

PROFILUL ANTREPRENORATULUI SOCIAL ÎN UE ÎN 2022

COMENTARIU: FEMEILE ANTREPRENOARE SOCIALE POT ADUCE O CONTRIBUȚIE SEMNIFICATIVĂ LA CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI REDUCEREA SĂRĂCIEI

Femeile au avut, de nenumărate ori, un impact profund în munca lor în comunitate, s-au dovedit a fi mai receptive la nevoile comunității, lucrând îndeaproape cu alte organizații din sectorul public și privat, sprijinind alte femei din jurul lor.

Din cele 14 întreprinderi sociale înregistrate în țară, 10 întreprinderi sunt conduse de femei. Accesul la instrumentele financiare pentru întreprinderile sociale și de inserție, inclusiv cele conduse de femei, însă este foarte limitat. Finanțările sunt obținute, de obicei, din

granturi oferite de donatorii internaționali sau locali, mai rar din partea administrației publice centrale sau locale (subvenții) și sectorul de afaceri.

Aceste fonduri sunt limitate, deseori condiționate și restrictive. Pentru întreprinderile sociale finanțarea este o prioritate, deoarece generează venituri și creează locuri de muncă, mai ales pentru persoane vulnerabile.

Totodată, desfășoară activități cu impact social pentru a sprijini educația, transportul,

locuința și alte resurse necesare dezvoltării comunității.

Dezvoltarea întreprinderilor sociale și de inserție necesită un mecanism alternativ stabil, previzibil și flexibil de finanțare care să poată răspunde nevoilor lor, contribuind astfel la asigurarea de oportunități economice pentru persoanele din categoriile defavorizate, prin crearea de noi locuri de muncă, dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității.

Secretariatul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru este sprijinit de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, cu susținerea financiară a Fondului Guvernului Marii Britanii pentru Buna Guvernare și de proiectul Corporației Internaționale Financiare Reforma climatului investițional, finanțat de Agenția de Dezvoltare Internațională a Guvernului Suedie

